

suppedientur ea lege, ut in monasterio aliquo collocentur, est licitus ingressus seruatis praedictis conditionibus. Et ita docentes dicentes sic declarasse Congregationem Cardinalium, Thomas Zerola, & Azor num. 60. allegari. Idem iuris etiam est de puellis, quae delectant ex Xenodochiis, & aliis publicis locis gratia pietatis extrahuntur, donec idonea eas in matrimonium collandi se offerat occasio. Sic dicentes ita declarasse Cardinales, Azor ibidem, & Manuel quest. regular. tomo 1. q. 46. art. 10. in octaua Cardinalium declaratione. Atque idem refert Azor declarasse Cardinales de iis, qui parentibus, & propinquis defitute, parentem congrua ad nubendum dote. Sed Manuel eodem art. 10. in 9. declaratione refert verba Cardinalium, que continent admissas esse tolerandas seruatis praedictis conditionibus at in posterum nullas tales esse admittendas. Idem refert Azor declarasse Cardinales de viduis bona fane, que honestatis causa in monasterium se abdere capiunt. Sed Manuel eodem art. 10. declaratione 10. refert, eos tantum declarasse receptas esse retinendas, dummodo predictas conditions obseruantur in posterum nullas admittendas. Atque in declaratione 1. refert cum Antonio Cuco libro 3. institutionum maiorum. t. 2. num. 12. & Thom. Zerola in praxi Episcopali. in 2. edit. p. 1. verbo moniales, ad 8. questionum, vers. 2. Cardinales declarare, non licere Episcopo dare licentiam ingressus viduam operantem in monasterio esse vique ad vite finem cum habitu seculari, ut vitam quietius transfigens anime sua saluti consulat. Idem refert Azor, & Manuel eodem art. 10. in declaratione 13. declarare de muliere nupta ad monasterium confugienti timore vita suspicantis eam esse adulteram, potest enim recipi. Sed idem Manuel ibi in declaratione 14. & Thomas Zerola eadem verbo moniales, ad 1. questionem, refert eisdem Cardinales item declarare, mulieres, quae in discordia sunt cum marito, & eius levitatem timent, ac culpa parent, posse si iam recepte sint, detineri seruatis dictis conditionibus: at in posterum eas non debere recipi. Tandem Nauarus lib. 4. consil. in 2. editione. tit. de divorciis. consil. 5. num. 2. dicit lice inter coniuges ob viri seueritatem duranti posse uxorem intra monasterium recipi, dum lis componitur, & ad concordiam reducatur. Et additio ibi in fin. art. Congregationem Cardinalium tradidisse quandam formam in hoc feruandam: quam Thomas Zerola in questione 2.1. afflavit se videlicet, & contineat conditions, quas numero 61. certulimus seruandas à puellis causa educationis in monasterium ingredientibus.

Decimoquarto deducitur, quid dicendum de admis-
sione secularium famularum in monasteria monialium,
ut in officiis culinae, & aliis seruantes monasterio. Ma-
nuel quest. regular. tomo 1. quest. 46. art. 7. an. dicit sibi esse certissimum, licet haec ancillas habere in monasteriis, que sola clausura legi communii atringuntur ex praecipe iurisdictionis, dummodo foras non exeat: & posse latè disputat, quid dicendum in monasteriis Sanctæ Clare, & aliis, quae strictiorem clausuram seruant. Et concludit non licere eis famulas habere, si moniales conuersas (vulgè legas) & non choro deputatas habent, que illis ministeriis vacent; & seculi sibi careant. Quia choro deputatas oportet his domesticis officiis non impediti, vt altioribus chori ministeriis vacent; & tempore nouitatis vltra chorum vacant canunt, & instituto monasterio addicendo. Insper, quia sapientia delicatesse, nec his officiis assuetæ: & ea durissimum esset, ea onere horum officiorum gravari. Et art. 8. disputat, an pro peculiari monialis infirmitate obsequio licet famulam introducere; & responder, quando monasterium famulas secularem habet, id abique dubio esse verum: nam si pro sanarum obsequio id licet, à fortiori pro obsequio infirmæ. At si monasterium sit Sanctæ Clare, & sic distinguendum; si ex malitia, & charitatis monialium defectu oritur, ut non satis illi moniali infirmita mini-

stretur, non licet famulæ introducere, sed superioris erit moniales ad id compellere: securi si ex aliorum ini-
potentia id proueniat. Et art. 9. tractat, an licet pecu-
liam moniali, eo quod carteris sit illustrior, habere fa-
mulariam seculariem intra monasterij claustra, & respon-
det, in monasterio Sanctæ Clare id non licere: at in
alii id licitus esse, attenta huius præ carteris nobilita-
tis extrahentis, donec idonea eas in matrimonium collo-
candi se offerat occasio. Sic dicentes ita declarasse Car-
dinale, Azor ibidem, & Manuel quest. regular. tomo 1. q. 46.
art. 10. in octaua Cardinalium declaratione. Atque idem refert Azor declarasse Cardinales de iis, qui pa-
rentibus, & propinquis defitute, parentem congrua ad
nubendum dote. Sed Manuel eodem art. 10. in 9. declara-
tione refert verba Cardinalium, que continent ad-
missas esse tolerandas seruatis praedictis conditionibus
at in posterum nullas tales esse admittendas. Idem refert

Sed breuiter dico, licitus est pro totius monasterij obsequio has famulas secularem habere, quoties non effent conuersæ profesiæ pro iis ministeriis conuentus. Quod probat ratio num. preceed. adducta, securi vbi ei-
fent quia runc nulla concurrat necessitas. At pro priu-
ta moniali ministerio id in nullo conuentu tam faci-
le admitterem, nisi quando speciali ratio magna nobilitatis persone, aut æqua valeritudinis, aut nimis fene-
cieris causam præberet, nec satis ei necessitati per mo-
nasterij famulas, aut conuersas consuli potest. Nec dis-
tinguo, an ex aliarum malitia, aut absque illa id oratur.
Quamvis enim ex malitia prouent, si superior non
potest commode eas cogere, aut si coacte male ministri-
abunt, iusta est habere famulae causa. Quare nimis stricte loquutus est. Llamas in methodo curationis, in ap-
pendice, quam ponit in fine, in §. 11. fin. vbi exigit calum
quasi extrema necessitas.

Vtrem dederunt, non esse iustam huius ingressus caufam, ut superior det illius licentiam, ut mater profes-
sionis filia adsit, aut eam mori proximam iuusat.
Quia hoc non est necessitas moralis, immo sapientia
orientem maiori tristitia præsens matris affectus; & ita
deterunt dicentes ita declarasse Cardinales, Cucus lib. 5.
inst. maior. t. 2. num. 12. & Manuel quest. regular. tomo 1.
q. 46. art. 11. An vero si iusta causa admittere in hospiti-
tium moniale in aliud monasterium transeuntem, aut
iuste extra claustrum existentem, diximus num. 9. & 10.
De causis autem specialiter petitis in regula Sanctæ Clare ad ingressum in monasteria illius, confundunt
sunt collector priuilegiorum Mendicantium, verbo in-
gressus monasteriorum monialium, Corduba in addit. & Ma-
nuel quest. regular. tomo 1. q. 47. art. 4. que ad 9.

Tandem difficultas est, an ingredientes monasteria 68
monialium ex legitima licentia, teneant finito negotio
exitus, quod probant rationes omnes, quibus cap. prece-
dict. num. 60. & 61. probauimus monialem egressum
ex legitima licentia, teneri causa egressus finita redire
in monasterium. Hæc tradidit collector priuilegiorum
Mendicantium, verbo ingressus monasteriorum monialium,
notabilis 1. ad finem, vers. ultra omnia supradicta. Manuel
quest. regular. tomo 1. q. 47. art. 11.

Cum tamen hoc sit præceptum monachorum, non mer-
itum, sed mortali modo incingendum est: nam in ali-
quantum demoretur circumuersis officinas ex aliqua
curiositate, excusatur; sic collector, & Manuel allegati-
num, preceed. Et quamvis collector loquatur de excusatione à peccato mortalitatem Manuel videtur etiam lo-
qui de excusatione à peccato veniali, & recte quidem.
Quia cum id præceptum moraliter intelligatur, nec venialiter in ipsum delinquitur, si mors illa brevis
sit. Limitat ivergue nisi corrupta adit intentio; tunc
enim peccabitur; & addit collector incurri quoque cœ-
furas. Sed hunc peccare manifestum est ratione corrup-
tæ illius intentionis. At existimo eum non peccare
contra præceptum hoc clausura: quia cum legitima li-
centia ingressus est, & finito negotio nulla fuit moralis
mors, ad quod solum præceptum hoc obligatissimo li-
cet diutius est et mors, & corrupta quidem intentione,
existimo eum ab his censuris liberum esse: sicut cap.
preceed.

qui admittunt scilicet ingredientes, liget solo ingredientes vir-
tute facultatum antea concessarum, & referunt duplex sen-
tentiæ. n. 77. & 78.
Explicatio sententia authoris. n. 79.
An habentes dictas facultates, nec illis innixi ingredientur, in-
currant, & illos admittentes. n. 80.
An admittentes non virutem facultatum, incurvant alienum ex-
communicationem. n. 81.
Quid si ingredientur ex ignorantia culpabili, & ex eadem ad-
mittentes. n. 82.
An excommunicatio priuatus officiorum, & inhabilitas ad ille-
la, que statuuntur contra facientes, & permitentes ingredientur
virutem facultatum, sibi reservata, & quid possit Episcopus.
aut superiores religiosi circa illa, sine occultâ, sine publica
sint. n. 83.
An non sibi superiores, sed etiam alijs religiosi priuati permis-
tentis ingressum, incurvant has penas. n. 84.
Quid intelligatur nomine conuentus, dum in motu proprio
conuentus confessores ingressi subiciuntur illis penas? nu-
mero 85.
An consultores non congregantur nomine conuentus assidentes
incurvant has penas. n. 86.
Quid intelligatur per illam actionem, ingredi faciant, vel per-
mittant. n. 87.
An facientes, aut permitentes ingredi faminas, comprehen-
dantur his penas? proponuntur probantia partem negan-
tem. n. 88.
Explicatio sententia authoris, & an sub masculino includatur
femininum in legib[us]. n. 89.
Quas penas incurvant, qui cum licentia superioris potestis il-
lare ex causis urgentibus, ingreduntur extra causas
urgentibus, vel si eis necessitas cessarit, in monialium mona-
steria, vel quando licentia non ex iusta causa est concessa, at
tempore ingressus fuit iusta causa. n. 90.

An Abbas, & incurvant penas latas, & que sint illæ in mo-
nasteriis admittentes habentes licentiam ingredienti, quando
extra causas necessitatis ingreduntur, & an nomine monialis
veniat Abbas, & nomine monachus Abbas, & quid si in-
gressus non sit virtute aliquis licens, vel admisso non sit
virtute illius. n. 91.

An Prelati concedentes facultatem ingressus in monialium Ca-
nobia, circa causam iusta, aut admittentes eos, qui sic in-
gressum incurvant aliquam censuram. n. 92.

Quia moniales dicuntur admittere, ut incurvant, an sat sit non
impedit, an quicunque concu[m] possumus. n. 93.

An moniales mandamus, aut consulentes ingressum incurvant
n. 94.

Quid de monialibus, que cum persona iam ingressa confabu-
lantur, aut illam comitantur. n. 95.

An incurvant moniales ex ignorantia, aut obliuione admis-
tent. n. 96.

Quid si bona fide admittant, ut abscondant. n. 97.

Quas penas incurvant Prelati regulares, aut secularis in-
redientes Canobia monialium sibi subdita præter causas
necessitatis, & an illæ sint reservatae, & quis in eis difensor
n. 98.

An Prelati secularis caretes dignitate Pontificis eas in-
curvant. n. 99.

Ei quid quando soli, aut non comitati personis habentibus con-
ditiones penitentia ingreduntur. n. 100.

An Prelati Pontificis dignitate prediti incurvant excom-
municationem pro tertio, & ultioribus ingressibus. n. 101.

An Prelati regulares pro hic quoque solis penas incurvant.
n. 102.

An incurvant omnes haec penas, & censure, quando delictum
ingressus aut admissionis est occultum. n. 103.

An sint aliae excommunicationes antiquæ late contra ingre-
dientes peculiaria monasteria. n. 104.

Quæstio quarta. Quas censuras, penasque
contrahant ingredientes extra causas licitos in mona-
steria monialium, & cuius sit ab eis absoluere. Præmis-
tendum

25. de regular. cap. 5. Secunda est. Personæ cuiuscumque status, & conditionis sint, etiam si sint comites, marchiones, aut duces, que ingredi audet monialium necessitatis, & ex superioris licentia in scriptis obiecta. At absolutionem eius non referuauit, nec penas statuit monialibus admittentibus aliter ingressos. At Gregorius XIII. in motu proprio edito anno 1575. Iibus lunij, qui incipit; *Vbi gratis*, que num. precedenti retulimus. Tertia. In eodem motu proprio omnibus Abbatis, Abbatis, conuenientibus, ac aliis monasteriorum viri, que fexus superioribus, & personis, quocumque nomine vocentur, imponitur eadem excommunicationis pena, & priuationis dignitatem, beneficiorum, & officiorum suorum, & inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda, si in monasteria sua ingredi faciant, vel permittant quenquam praetextu huiusmodi licentiarum, & facultatum. Quarta. In eodem motu proprio imponuntur eadem penæ excommunicationis, & inhabilitatis, & priuationis beneficiorum its, qui ex facultate Episcopi, vel superiorum, quorum est illam concedere, ingrediuntur absque necessitatibus urgentibus, & monialibus, que eos alter admittere præsumunt. Quinta. In alio motu proprio Gregorii XIII. incipiunt; *Dubius*, que emergunt, cuis verba num. precedenti retulimus, statuit in personas pontificali dignitate prædictas, quibus regimen monasterij monialium quo modo incumbit, si in illa præterquam in casibus necessariis ingrediantur, ut prima vice sint Ecclesiæ ingressu interdicti secunda vice, vt sint à munere pontificali, & à diuinis suffici, atque deinceps sint ipso facto excommunicati. Si autem sint regulares Prelati, quibus regimen monasteriorum monialium quo modo incumbit, si ea præterquam in casibus necessariis, tantum ex decreto Consilij Tridentini facultas tribuitur, monasteria ipsa monialium pro libito, sed necessitatibus urgentibus dantaxi ingrediente moniales sub eisdem penæ, illos alter admittere præsumant. Atque alium motum proprium ediderat Pius V. anno 1565. qui incipit; *Regularium personarum*, vbi varias statuit penas in mulieres prætextu similium facultatum ingredients in virorum monasteria, cuius verba hic omitti retere: quia in illo non est sermo de ingressu in monialium monasteria, de quo agimus in praet. sed de ingressu in monasteria virorum, de quo cap. sequenti est agendum. Et tandem Gregorius XIII. edidit alium motum proprium anno 1581. die 23. Decembris, qui incipit; *Dubius*, que emergunt, in quo alias penas statuit in superiores illicite ingredients in monasteria monialium, hi verbis. *Declaramus Prelatos omnes tam seculares quam regulares, quibus cura, & regimen monialium monialium quo modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria prædicta, ita deum vi posse, si faciat in casibus necessariis, & a paucis, iisque senioribus, ac religiosis personis comitari. Quocirca viri, & singulis Episcopis, fini majori, ac etiam Cardinalatus dignitate prædictos, nec non quorundam ordinum Abbates, Priori, ministros, & alios quo cumque superiores regulares, serio monimus, ut facultas huiusmodi, que cam habent, præterquam in casibus (et prefatur) necessariis, nequam vivant. Quod si contra fecerint, statuimus, quia pontificalis dignitatis fuerint, pro prima vice, que contraria fecerint, Ecclesia ingressu interdictos: pro secunda, a munere pontificali, & a diuinis sufficiis, ac deinceps ipso facto ab ea declaratione excommunicatione existere; regulares vero omni officio, ac ministerio priuatæ excommunicationi similiter subiaceant.*

72. Ex quibus textibus confat varia perlonarum genera variis penis affici. Prima pena est. Quocumque persona ingredients absque licentia superioris in scriptis obiecta in monasteria monialium, incurrit ipso facto excommunicationem, qua habetur in Tridentino. seq.

municationem statuit, explicit Tridentinum necessitatem cause iusta: nam verbum, *licetitia*, non libertam voluntatem, sed prudentia arbitrio consonam importat, ut docent optimè Bartolus Latio, num. 8. ff. de alimentis, & cibariorum legatis. Anchiaranus cap. finali. num. 10. de testamentis, in 6. Menochius alios referens lib. 1. de arbitriis. quest. 8. num. 45. & 49. Matienzo lib. 5. recopilationi. iii. 4. l. 14. glossa 1. num. 14. Idque satis aperte indicavit Tridentinum, dum eam literatum in scriptis exigit, ut non nisi maturiori consilio premisso concederetur. Præterea, quia Tridentinum initio eius decreti dicit se innovare decretum cap. *periculoso*, in principio, de statu facultatum, in 6. vbi ad hunc ingressum rationabilis, & manifesta causa petebatur, sumul cum superioris licentia. Quare excommunicatione Tridentini cadit super ingrediendum absque licentia circa villam causam manifestam & rationabilem concepta. Potest autem declarari Tridentinum, qua dicatur causa rationabilis. Tandem, quando hic excularetur ab excommunicatione, quis ibi non referatur, non liber evaderet, quia absque dubio incurrit aliam Pontifici referuantur, vt dicimus n. 90. Intime si tempore ecclæsis adfuit causa iusta, at tempore ingressus cessarat, incurrit hec excommunicatione, vt in simili dicimus co. num. 90. Quando autem tempore concessione nulla erat causa, at aderat tempore ingressus, an incurrit hec excommunicatione, dicimus co. num. 90.

74. Secunda difficultas est circa eandem Tridentini excommunicationem, an eam incurrit famina, que absque villa superioris licentia monasterium ingreditur, anima habitus regularis assumunt, & proficiunt? Et quidem, moraliter loquendo, nunquam hanc incurrit existimando: quia communiter bona fide, ac zelo religionis ducta, timenque ne ingressus à consanguinitate impeditur, id efficit. Quod si tamen ex natura rei hunc ingressum consideremus, seclusa bona fide excusat, existimo hunc ingressum subiaceare illi excommunicationi, quia ad eam vitandum ultra caufam iustum desideratur licentia superioris, qua in hoc casu deficit.

75. Tertia difficultas est, quando ingressus est modicus, an incurrit hec excommunicatione, & reliqui omnes penas contra illicite ingredients? sed de hoc egimus num. 68. & quid quando quispiam licite ingressus est, at finito negotio, ibi intra claustrum immoratus est sed de hoc egimus num. 69.

76. Quarta difficultas est circa penam secundam relata nu. 72. contentam in motu proprio Gregorii XIII. qui incipit; *Vbi gratis*, contra ingredients monasteria monialium virtute facultatum vique tunc concessarum, ea ex communicatione comprehendat ingredients virtute licentia ab Episcopo concessa ante hunc motum proprium? Et videtur pars negans inde probari, quia loquitur is motus proprius de licentia concessa à Pontificibus, coram legatis, in quibus Episcopi numerum comprehenduntur. Præterea, quia paulo inferiorum in eodem motu proprio excommunicatione ingredients ex licentia Episcopi, vel alterius legitimis superioris, præter casus necessarios concessa, cum tamen in priori parte excommunicatis ingredients virtute licentia, etiam in casibus necessariis concessaruntur. Ergo si dicamus in priori parte loquuntur de licentia Episcoporum, ac inferiorum Prelatorum, fatuus eset contradictionis. Sed existimo incurri. Ducor, quia in priori parte de quorundam superiorum licentia loquutus est, ut constat ex illis verbis, *an à predecessoribus nostris, quim etiam à nobis, & à Sedis Apostolica legatis, aut aliis*. Vbi per illam dictiōnem (*adū*) indefinite positam comprehenduntur quicunque alii superiores, quorum est licentiam concedere, quia alter ea particula elicit superflua. Nec obstat ratio contraria, quia in priori parte loquitur Pontifex de licentia à quicunque plecta tunc ex quavis urgentissima causa concessis, quas

Posterior sententia ait, solos ingredients, & admittentes prætextu facultatum, comprehendunt in iis motibus propriis. Dicunt primi, quia expressis verbis vterque Pontifex de iis solis loquutus est, qui prætextu licentiarum, tenet idem Grafis i. p. decisionum. lib. 4. c. 2.

centiarum ingrediuntur, aut admittunt: & Pius V. in prefatione sui motus proprij explesè rationem illius decreti reddit, quod mulieres praetextu harum licentiarum ingredi audabant, non cum modico religiose obseruantia detrimento. Secundò, quia non authentice constat, Pium V. & Gregorium XIII. declarasse, suam mentem fuisse comprehendere qualcumque ingredientes aut admittentes. Tertiò, quia cum decreta sunt valde rigida, & grauissimas penas continentia, non sunt extendenda ad casum in his non comprehendentium. Nam nec ex rationis identitate extensionem legis penalis faciendam probauimus lib. 10. de matrimonio. disp. 4. num. 3. & ultra. Doctores ibi allegatos, tener. Manuel gg. regular. tomo 1. quæst. 47. art. 1. fin. eo vel maximè non militare, eadem in virorum causa ratio, quia multo audacieores sunt ad ingressum innixa aliquibus ingrediendi facultibus, & ideo penitus apollis carum audaciam comprimi oportuit, ut testatur Pius V. proceruio sui motus proprii, atque in excommunicationis materia id constat: nam Clemens. vni. de consanguin. & affin. excommunicant contrahentes matrimonio contra solemnem castitatem votum; & tamen, quia textus non universaliter loquitur, sed excommunicat moniales professas cucurcumque rubentes, & accipientes illas in uxores, & viros professos, aut in sacris constitutos ineunes matrimonium, communissima sententia docet (ut probauimus lib. 7. de matrimonio. disp. 4. num. 3.) illam censuram euadere feminas seculares rubentes professas, quia etsi eadem transgressionis voti solemnis ratio, in eis concurrat, ut textus de eis non loquitur. Nec obstat, hec decretu sibi in anime favorem, quia quamvis ea sit ratio aliquantula extensionis decretorum penaliarum, non tam est luctuosa, ut ad casum omnino diversum protractatur. Tandem, quia non est nouum minora delicta aliquibus penis in iure subiici, ob aliquam speciale rationem in eis concurrentem, ut hic contingit propter maiorem ingrediendi audaciam, que reperitur in habentibus eas facultates; & sic cessant omnes rationes contrariae. Et ideo hanc sententiam sustinente Suarez tomo 5. in p. disp. 22. fol. 6. num. 11. & tripliciter sequenti. Thomas Zerola in preci Episcopali. in 2. edit. p. 1. verbo moniales, ad 8. quæsum. Philiacus de officio Sacerdotis. t. 1. p. 1. lib. 3. cap. 30. ad finem. Sayro de confessio. lib. 3. cap. 31. num. 10. Manuel quæst. regular. tomo 2. quæst. 47. art. 1. & vers. obserua etiam quid moniales, & quæ ad fin. & q. 48. art. 2. vbi in fin. dicit se contrarium tenuisse in loco, quem ex ipso allegamus num. preceed. Quod eos motus proprii ibi explicuerit, prout sunt recepti in sua religione regula obseruantiae, in qua fuit habita declaratio auctentia.

79. Et hæc posterior sententia magis mili placet, loquendo de motu proprio Grægorij XIII. quo penas affectat qualcumque personas ingredientes monasteria monialium, aut feminas in virorum monasteria, & personas regulares, que sic ingredientes admittunt: loquitur enim de foliis ingrediens virtute facultatum illis vñque runc concellarum, & de admittentibus sic ingredientes. At loquendo de motu proprio Pij V. quo folias feminas penas affect, que ingredientur monasteria virorum, aut ingredientes admittunt (quem toto cap. sequenti explicabimus) dicendum est, eum intelligi de feminis etiam non ingrediens virtute illarum facultatum, & de admittentibus illas. Ratio dicitur istatis est, quia Pius V. hanc suam mentem declarauit in quadam motu proprio, qui incipit; Romanum Pontificem, quem edidit anno 1570. die 16. Iulij, quem ad verbum referit Confessus in priuilegiis ordinis mendicantium, inter literas Apostolicas, fol. 179. vbi explicita suum priuilegium proprium, sic ait. Authoritate Apostolica tenore præsentium dicimus. & declaramus suisse, & esse mentem, & intentionem nostram, quod dicta litera non solum comprehendenter, & comprehendendi mulieres habentes, & pra-

Nec in has penas motus proprij Gregoriani incur-

rent ingredientes virtute predictarum facultatum ex ignorantia quantcumque culpabilis, & crafa huic decreti imponentes has penas, nisi adeo crafa sit, ut reputetur temeritas ingens. Duxit ex verbis eius motus proprij ibi; ne ipsorum licentiarum praetextu monasteria huiusmodi quoniam modo ingredi audirentur. At verbū (audire) temeritatem petit, adeo ut sola ignorantia tanta crafa, ut possit dici ingens temeritas, sufficiat, ut dicatur audacia ad penas audentibus statutas contrahendas, ut probauimus lib. 9. de matrimonio. disp. 32. num. 17. tunc lib. 3. 6. & 39. At ea audacia, aut prælumprio non petitur in facientibus ingredi, aut id permittebitur virtute predictarum facultatum, ut confat ex illis verbis ibi; Abbatissis vero, ne non Abbatibus, conuenibus, & aliis monasteriorum viriisque sexus superioribus, & perfidis, quocumque nomine vocentur, distripi precium sub eadem excommunicationis pena, ac priuationis dignitatem, beneficiorum suorum, ac inhabilitatem ad illas, & alias in posterum obtinenda, ne in monasterio, domo, & loca sua quemquam praetextu huiusmodi licentiarum, & facultatum ingredi faciat, vel permittatur. Quare Prelatos, & Prelatas huiusmodi facientes ingredi, aut permittentes non excusat quidem ignorantia crafa; at bene excusat, quamvis vincibilis, & culpabilis sit, modò non sit crafa, & supina, quia quando in excommunicatione non petitur scientia, audacia, & prælumprio, excusat ab illa ignorantia vincibilis iuri excommunicationis imponentis, non autem quando est crafa, & supina, ut probauimus lib. 9. de matrimonio. disp. 32. num. 31. vbi num. 32. explicuit, quando dicatur crafa, & supina.

Atque hæc excommunicatione lata in facientes, aut permittentes ingredi, est Pontifici reseruata, quia præmitterat Pontifici excommunicationem sibi referuamus in ingredientes virtute predictarum facultatum: cùm ergo prior excommunicatione sit reseruata, erit quoque hec. Et si dicat Confessus de priuilegiis Mendicantium. tit. 2. cap. 6. ad finem, & cap. 9. num. 3. & Suarez 5. tomo in 3. p. disp. 22. fol. 6. num. 14. & Llamas suprà. §. 12. statim in principio. Addit Confessus eodem cap. 9. num. 3. reseruari quoque Pontifici inhabilitatem, & priuationem officiorum statuta in eo motu proprio. Verum si loquatur de refectione illius motus proprii, id non approbo, quia foliam excommunicatione reseruari; si autem dicat reseruari Pontifici, quia nullus inferior posse in his penis dispensare, quid sit in hoc tenendum diximus cap. preceed. num. 78. & 78. Vtrum vero ab excommunicatione illius reseruari, si occulta sit, possit Episcopus absoluere virtute Tridentini, aut confessarius virtute Bullæ, aut religiosi virtute suorum priuilegiorum, diximus etiam cap. preceed. num. 76. vbi etiam num. 64. & 65. explicuimus, ex agitatu sententia Iudicis ad hanc priuationem officiorum, & inhabilitatem ad illa, & ibi num. 66. explicuimus, quid nomine officiorum intellegatur.

84. Sed maior difficultas est, que personæ facientes, aut permittentes ingressum, incurvant hanc excommunicationem, ac denenciorum, & officiorum priuationem, & inhabilitatem ad illa: nam in verbis motus proprij Gregoriani relatis suprà, he penæ imponuntur Abbatissis, Abbatibus, conuenibus, ac aliis monasteriorum viriisque sexus superioribus, & statim subduntur. & verba, & personæ quocumque nomine vocentur. Vbi difficietas est, an nomine harum personarum comprehendantur religiosi viriisque sexus, an foli superiores; quippe non folos superiores comprehendunt, tatis indicant ex verba, & alijs personæ. &c. Quis alter superfluerent, cum iam ille motus proprius expressus superiores viriisque sexus: & ita tenet Llamas dicto §. 12. statim in principio, & verba circa quoniam in diuinum in fine. Sed existimus, folos superiores monasteriorum viriisque sexus sub eis penitis comprehendunt, non autem religiosos alios viriisque sexus ingredi facientes, aut permittentes. Duxit primò, quia idem motus proprius paulo inf-

Summa To. Sanchez pars III.

V suis

Liber VI. Caput XVI.

suis consultoribus, vel cum aliis priuatis religiosis trahet superior de his ingressus permissione, Prelatus absque dubio his penit ligabitur, quia motus proprius in his penit expressam de Prelatis mentionem facit. At consultores, & alios credo tunc non ligari, quia de his mentionem non facit, sed de conuentibus: at tunc nullum est conuentus delictum, nec conuentus nomine suffragium praefert.

87. Quod si roges, quid per illam actionem ad has personas requisitas, nempce, ingredi faciant, aut permittant, intelligatur. Breueri respondeo, intelligi quacumque actionem positiuam, vt iubendo, confundendo, intronitendo; vel negatiuam, vt non prohibendo, qua Prelati i sunt causa huius ingressus. Quia cum ex officio teneantur prohibere, idque commode possint, vt supponimus, consentent non prohibendo indirecta huius ingressus causa: & ideo iure optimo eorum permisso his penit plectur.

88. Demum circa has penas id dubium superest, an ligentur permittentes, aut facientes ingredi feminas virtute predicatorum facultatum in monasteria viorum, aut mulierum. Asnam dubitando prebent verba motus proprii Gregoriani; ne in monasteria sua quam praelexu huiusmodi licentiarum ingredi faciant, vel permittant. Vbi cum in genere masculino dixerit, quam de solo permissione ingressus viorum videtur intelligi, quippe in decretis penitibus, & odiis, sub masculino non comprehendunt femininum, vt alios referens Decius regul. femin. num. 114. f. de regulis iuris. Et amplius id confirmatur, quia in codem motu proprio Gregorii XIII. volens comprehendere superiores vtriusque sexus, id expressit his verbis: *Abbas, si vero, necnon Abbas, conuenibus, ac aliis monasteriorum viri usque sexus superioribus.* Vbi cum illa dictio, superioribus, sit generis communis masculino, & feminino, & sic illo solo verbo vtriusque sexum comprehendendi manifestum est, addidit, *superioribus viri usque sexus,* nec satis se dixisse existimatur, premittendo, *Abbas, si, necnon Abbas,* vbi expressus vterque sexus erat. Cum ergo postea loquens de personis ingrediens, solo genere masculino vls sit, videtur apertum, non comprehendit feminas.

89. Quamvis autem huc satis vrgant, nullaremus audem rem excusare eos, qui feminas ingredi faciunt, aut permittunt contra eam prohibitionem. Duxo, quod frequentissima sententia sit, in legum dispositione, etiam in materia odiois, & penali, sub masculino claudi faciuntur, vt multos referens, & latè probans, testatur Decius eadem regul. femin. num. 110. ver. terita quæstio, & multi alijs, quos referunt, & sequuntur Tiraquelius de retratu lignarij. §. 1. glossa 9. num. 221. Menochius de adipiscenda possessione remedio 4. num. 61. & dupli sequentia. Praterea, quia nulla prorsus differentia ratio inveniri potest, cur potius permittens ingressum viorum, quam feminarum puniatur, cum motus proprius loquantur de ingressu in monasteria viorum, vel mulierum, & multo indecentior sit ingressus mulierum in viorum monasteria, quam viorum in monasteria monialium, cum hic expellere sit necessarium, ille autem vix, aut nunquam. Nec mirum est, Pontificem hoc non ita distinctè declarasse, sicut postea declarata, quando exprimit superiores in illis penit comprehendens. Et ideo hanc partem sustinet Manuel quæst. reg. tom. 1. quæst. 47. art. 1. fine.

90. Sexta difficultas est, quomodo intelligatur quarta pena, cuius meminimus num. 72, quæ habetur in codem motu proprio Gregorii XIII. qui incipit, *Vt graia:* In hac pena duplex personarū genus includitur. Primi sunt omnes, & quemque per sona, sine ecclesiasticis, sine scolasticis, cuiuscumque ordinis, quæ prætextu licentiarum concessarum ab Episcopis, vel legitimis superioribus, qui ex solis causis necessariis eam concede-

gressum in monialium Cœnobia, concernit maximè spiritualiter ipsarum salutem: item, quia quando materia est pariter proportionabilis Prelato, & subditis, venient nomine monachi, & monialis Abbas, & Abbatis, vt docent Abbas Clem. 2. num. 2. de procurator. Mandofius eodem num. 28. Praterea, quia Francus cap. 2. in principiis num. 5. in clerici, vel monachi, nomine monachi, & monialis Abbottem, & Abbatissam comprehendit. Atque absoluted sub illis eos comprehendit docent idem Francus rubr. de testament. num. 65. in 6. & Alciatus consil. 163. num. 3. lib. 5. Tandem, qui quando ex statuents mente concitum velle hos comprehendere, sub illis minusbus comprehenduntur vtique, vt bene tradit Mandofius eodem num. 18. At huc videtur aperta Pontificis mens; nec enim est creditu dignum, voluisse eum plectere moniales subditas, quibus non incumbit expellere, aut restituere, non autem Abbatissas, quibus id ex officio incumbit, magisque admittendo delinquunt.

91. At ipsi Prelati, sive seculares, sive regulares, dantes predictam licentiam absque causa iusta, vel postea admittentes, non ligantur his penit, quæ solis monialibus sunt statuta, nullaque dantibus illis licentiam absque causa iusta imponunt penas, nedù admittentibus: maior enim ingressus, & magis culpabilis causa sunt, dando licentiam, quam solum admittendo.

92. Rursus dubium est, quid nomine admissionis in monasteria virtute illius licentie comprehendatur, cui ha penas statuuntur. Qui in hac parte non dixit, ingredi faciunt, aut permittant, sicut prius dixerat, dum excommunicata Prelatos, qui admittunt viros, aut mulieres in monialium Cœnobia; & ideo diximus num. 87, comprehendunt omnem actionem positivam concurrentem, vel negatiuam non prohibendo: sed dicit, *neue moniales aliter admittere presumant.* Quia in re optimè loquitur Suarez 5. tom. in 3. p. disf. 2. f. 6. num. 14. dicens, exigere cooperationem directam, aut indirectam ad illum ingressum. Quare si de moniale non pertinet ex officio impedit, vel admittere huiusmodi ingressum, non incurrit, etiam si cum possit, non obstat, vel non resistat illi. Quia nec directè, nec indirectè cooperatur ad illum, secus autem est, si iniuriet, vel aliquo positivo modo faceret illum personam ingredi, quia ita tunc directè admittenter. At moniales, cui ex officio impedit, incumbit, ligaretur non impediens, quia indirectè admissioni cooperatur. Quod si roges, que moniales teneantur ex officio impedit, respondeo, Prelatas monasteriorum, & eas, quæ ianuæ custodienda presicuntur.

93. Hinc deducitur, quid in questione dicendum, an moniales mandantes, vel consulentes aliqui huiusmodi admissionem, incurrit ha penas: Et quidem si ipsæmet personæ que ingreditur mandent, aut consulant ingressum, manifestum est ex dictis num. precedenti, eas incurrit, quia hoc est iniuriae, & directè cooperari ad ingressum. Si autem non personæ ingredi, sed alij consulant, aut mandent admissionem, certum etiam videtur ex dictis n. preced. si Prelate sint, aut aliae moniales, quæ ex omniè intentu impideant, eas incurrit; quia cum non impediunt, incurrit, quod est indirectè cooperari, à fortiori incurredunt consulendo, aut mandando, quod est directè cooperari. Et ita docent Manuel in expositione motus proprii Pij V. de hac re numero 10. Sorbus in compendio præsulegiorum Mendicantium, verbo ingressus monasteriorum monialium, n. 6. Sed parum dicunt: nam quamvis ignorantia esset crassa, excusat ab hac censura, quia quoties textus vitetur verbo *presumant*, excusat ignorantia quantumcumque crassa, nisi adeò crassa esset, ut merito diceretur in gens temeritas, vt probauit lib. 9. de matrimonio. disfut. 52. n. 8 ianuæ 36. & 39.

Tandem deducitur, non incurrit religiosum, qui faminas bono fine in viorum monasteria admittet, vt essent absoncione: quia non dicunt autem temerario admittere, nec presumere. Sic Manuel eo. n. 11. & Sorbus n. preced. allegati, & loquuntur de motu proprio Pij V. qui interdictum presumere admittere feminas in monasteria viorum, & cœsentes id dicent in nostro casu de monialibus admittentibus bono fine personas ingrediens illicitè in monasteriis. Quia est eadē ratio, & hic morus proprius vitetur codè verbo, admittere *presumant.*

Summa T. Sanchez pars I. II.

98. Septima difficultas est circa ultimas penas, quarum neminus n.72 statutas in alio motu proprio Gregorij XIII. qui incipit: *Dubis que emergunt contra Prelatos ingredientes in Canobia monialium sibi subdita, extra necessitatis causis, quomodo intelligentur.* In eo enim motu proprio, postquam interdixit omnibus Prelatis, etiam Cardinali, & quacumque alia dignitate predicti sint, sive seculares, sive regulares sint, quibus monialium cura incumbit, ne ingrediantur extra causas necessitatis monasteria, & tunc non soli, sed paucis, siue senioribus, religiosisque personis comitati, descendens ad penas contra facientibus statuendas, sic ait; *Serio monens ut facultate habuimus qui eam habent praeferimus in casibus ut preferimus*, neccesariis, nequicunq; evantrit. *Quod si contra fecerim, statuimus qui pontificale dignitatius fuerint, pro prima vice, qua contraria fecerint, infra Ecclesie interdictos, pro secunda, ministeriis, & diuinis suspensis, ac deinceps ipso facto abhinc alia declaratione excommunicatos existere; regulares vero omni officio, ac ministerio priuatis excommunicationis similiter subiacent. In quibus verbis nullam censuram ex his ibi Pontifex referat, & omnes incurvantur ante Iudicis sententiam, praeferuntionem officiorum, ac ministeriorum, quam incurvant quando sunt Prelati regulares, qui ingreduntur, quia sunt suspensi, & interdicti, & excommunicati, quo iuxta communem sic incurvant, ut probauit lib.9. de matr. disficiat. 30. numero 1. Quare minus bene Sorb. in compendio priuilegiorum Mendicantium, verbo ingressus monasteriorum monialium, in suis annos. num. 10. vers. notandum est, an committens occulit, ait ex iudicantibus Iudicis, quando non dicit, sum suspensi ipsi facto; nec additur, absque alia declaratione. At priuationem illam indigere Iudicis sententia diximus cap. precedens. num. 64. & 65. & ibidem num. 66. explicavimus, quid nomine administrationis, & officiorum includatur, & num. 77. & 78. quis possit in hac pena dispensare; quis autem possit in fulpensione, & interdicto ab ingressu Ecclesie, dicemus cap. sequent. num. 41.*

99. Ex quibus verbis aperte colligitur, solos Prelatos seculares pontificale dignitate predictos, & quo cumque Prelatos regulares nisi penitus subici. Quare vicarii Episcoporum, & quicunque Abbates, & Prelati seculares habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, ingredientes monasteria monialium sibi subdita, per causas necessitatis, nullis penas subduntur; quia motus proprii, ut confit ex verbis eius num. precedens, allegatis, eti omnis Prelatis eiusmodi interdictum interterdixit, at descendens ad contraentitatem penas, solum meminit. Prelatorum secularium dignitatem pontificalem habentium, & quorumcumque Prelatorum regularium.

100. Nec etiam incurvant Prelati quicunque, qui soli in casibus necessitatis ingredierentur, vel comitati personis non habentibus conditions peritas in eo motu proprio. Quia dnm ille transgressoribus penas statuit, tantum meminit Prelatorum ingredientium circa causas necessitatis.

101. Secundum deducitur, Prelatos pontificale dignitate predictos incurvare excommunicationem pro tertio, & quibuscumque deinceps ingressibus absque causa necessaria, non autem pro primo, ac secundo. Quia postquam motus proprii imposuit alias penas primo, & secundo horum ingressuum, subiunxit ea verba, ac deinceps excommunicatos existere. Quorum verborum aperitus est sensus, id est, pro vltioribus ingressibus substantiae excommunicationi: & ita explicat Lamas in methodo curationis, in appendice, quam ponit in fine, in s. 7.

102. Sed dubium est, an Prelatos regulares ingredientes prater causas necessitatis in Canobia monialium sibi subdita, incurvant prima & secunda vice penas in eo

motu proprio starutas. Llamas allegatus num. precedens, affirmat eas non incurvare, sed pro lolis tertio, & vltioribus ingressibus. Dicitur, quia motus proprii loquens de Prelatis pontificale dignitate infligit, statuit pro prima & secunda vice diuersas penas, & pro vltioribus excommunicationem, & ita subiunxit penas pro Prelatis regulariis. Ergo ex adiunctis intelliguntur ex penas pro Prelatis regularibus, quando tertio, & vltiori ingrediuntur. Verum, hoc non admittit, sed credo, quacumque vice ingrediantur extra causas necessitatis, eas penas incurvare. Dicor, quia non connexuit penas horum Prelatorum cum penis pro tertio ingressu Episcoporum, quasi ex quo pro folio illo accipiente sint; sed prius statuit penas Episcopis, distinguens in illis ingressus: & postea descendit ad Prelatos regulares, nullam diuersitatem ingressum mentionem faciens; & sic horum penas conexuit cum penis illorum, non autem cum numero ingressuum.

Vltima difficultas est circa omnes penas hucusque relatas, siue ingredientium illicite, siue admittitum, ex aia incurvant, quando delictum ingressus, vel admissionis est omnino occultum, ad prodit in actum exterritum. De qua re latet Manuel in expositione motus proprii Pij V. de hac re, a. m. 2. 2. s. q. ad 32. Sed non est cui remoremur, quia quatuor non pertinet ad hunc locum, sed est generalis in omnibus censuram, & ideo ad illam materiam spectans; atque idcirco breuiter dico. Castrum lib. 2. de lege panali. cap. olim. in 3. principali conditione, tenere censuras praeferuntionem non incurvit ob tale delictum occultum. Et in propriis terminis motus proprii Pij V. contra feminas ingredientes monasteria virorum, tenet Llamas in methodo curationis, in appendice, s. 7. At longe est a veritate aliena iste sententia; & ideo dicendum est, omnes censuras incurvit ob eiusmodi delictum. Quod fatis aperte colligitur ex Tridentino s. 2. 4. cap. 6. de reform. dum concedit Episcopis potest absoluere ab omnibus censuris ob delictum occultum contradic. Atque ita Saytatio de censuris lib. 6. cap. 2. num. 19. refert Catechismum, vido hoc Tridentini loco recantasse palinodium eo. cap. olim. in fin. in sua posteriori editione, & tenet multi, quos refert, & sequitur Couarr. Clement si faro s. 2. p. 8. 3. num. 4. Corduba in suo questionario. lib. 1. qust. 35. & in propriis terminis dicti motus Pij V. tener Manuel in eius expositione, num. 31. Sorbus in compendio-priuilegiorum Mendicantium, verbo ingressus monasteriorum monialium, in suis annotationibus. num. 10. vers. notandum est, an committens occulit.

Tandem alia sunt excommunications antiquiores contra ingredients peculiaria monialium monasteria, quas referunt collector priuilegiorum Mendicantium, verbo ingressus monasteriorum monialium & Manuel qust. regal. tomo 1. qust. 47. art. 1. initio, & art. 2. initio. Nam Gregor. IX. & Eugenius IV. excommunicationem ipso facto incurvare promulgaverunt aduersarii prefuentes ingredi monasteria Sancte Clarae & Romaficius IX. aduersarii praefuentes ing. ed. & ordinis Predicatorum, & Iulius II. aduersarii ingredientes monasteria Conceptionis.

S V M M A R I V M.

An licet frequentiore monasteria monialium? proponitur duplex textus interdicendi. n. 105.

An non solum visitationis frequenter, sed quicunque accessus interdicatur eiis religiosis, & feminis? n. 106.

Quae penae imponuntur frequentibus monasteria monialium, & quo modo intelliguntur, & an exigant monitum? & fatis si post monitum semel accedere? n. 107.

An ultra has penas possint clericis excommunicari, & depositari? n. 108.

Quid intelligatur per frequentiam adveniendis monasteria refertur

refectur duplex sententia: numero 109. & 110.

Explicitur sententia aubore, n. 111.

Quid intelligatur per monasteria frequentanda, numero 112.

Ad frequentanda monialium monasteria, vel accedendum ad ipsa, ut exigatur eau. & qualiter? n. 113.

An exigatur superiorie licentia, & cuis? n. 114.

Referuntur varie prohibiciones loquendi cum monialibus, numero 115.

Explicatur, an ubique obliget quoddam Rome editum interdicendum, qui scriberis monialibus? n. 116.

Excommunication edita a Gregorio XIII. in quosdam regulares monialibus scribentes, an ligat scribebites, quando littera non peruenire ad moniales? & explicatur haec axiomata, verba cum effectu sunt intelligenda. numero 117.

Qualiter fratibus Minoribus interdicatur si ex regula accedere ad monialium monasteria, & quorum licentia hic ingressus indigetur remissio? n. 118.

An sit culpa letalis accedere sine iusta causa ad monialium Cenobia, aut illa frequentare? referuntur quadam sententia. numero 119.

Sententia aubore. n. 120.

105. Q V A S T I O vltima. An non solum ingressus in monasteria monialium, sed etiam accessus viatorum ad eas iniundens, vel alloquendas, vel ad ipsas mittentes literas sit interdictum? Anfani dubitandi praebet c. periculoso, in princip. de statu regularium, in 6. ibi; nullum aliquatenus in honeste persone, ne etiam honeste, nisi rationabilis, & manifesta causa existat, ac de illius, ad quem pertinuerit, speciali licentia ingressus, vel accessus patet ad easdem moniales. Et quanvis aliquis pretenderet posse hunc textum quod ad hanc esse confundendis abolitum, sicut ab olibus quoque erat quoad ingressum in monasteria monialium; responderet Nauatus comment. 4. num. 6. initio de regularibus, & Manuel questionibus regularibus. tomo 1. qust. 45. art. 4. vers. pro huic difficultate, cum textus esse innovatum in Concil. Trident. s. 25. de regular. cap. 5. & in motu proprio Pij V qui incipit: *Circa pastoralis officijs lib: quan nos etiam approbamus, & innouamus in omnibus, ac per omnia, ac illam diuinitatem obseruari mandamus.* Quod si das non innouari eum textum nisi quod monialium clausuram, de qua & Tridentinum, & motus propriis egrent: oblati huic obiectione, quod Pius V. dixerit, in omnibus, & per omnia, eo vel maxime quod ad perfectam monialium clausuram non parum conducat, nec ingredi, nec accedere ad ipsatum monasteria. Anfani similiter dubitandi praebet cap. monasteria, de vita, & honestate clericorum, ibi. Monasteria sancti monialium si quisquam clericus sine manifesta, & notabili causa frequentare presumperit, per Episcopum arceatur, & si non desistit, ab officio ecclesiastico reddatur immunitus: si laici, excommunicationis subdantur, & a catu fidelium sicut penitus alieni. Qui textus similares explicantur sunt.

Quod si petas, quid intelligatur per frequentiam ad unum monasteria, interdicendum in eo. cap. monasteria. Varietate sunt sententiae: quidam dicunt binum aditum esse frequentiam. Dicuntur ex cap. in nos. 25. questione 2. vbi loquens textus de geminata Pontificis sede, subdit: *Quapropter iam velut usum, vbi Glossa verbo sum, ut in crimibus duabus vicibus induci frequentiam: & ex cap. 2. in fine. C. de Episcopali audiencia, vbi textus remissione criminis bis commissi, ait impetrari confutendi. Et Glossa verbo confutendum, dicit duabus vicibus induci in crimibus confutendum. Quod idem tradit Archidiacus cap. i. iudic. in fine. d. 12. & ideo hanc sententiam in propriis nostris terminis tener Glofia endem cap. monasteria, verbo frequenter, & Abbas ibi numero 5. Anterioris numero 9. Cardinalis numero 1. Imola statim in principio.*

Quod si petas, quid intelligatur per frequentiam ad unum monasteria, interdicendum in eo. cap. monasteria. Varietate sunt sententiae: quidam dicunt binum aditum esse frequentiam. Dicuntur ex cap. in nos. 25. questione 2. vbi loquens textus de geminata Pontificis sede, subdit: *Quapropter iam velut usum, vbi Glossa verbo sum, ut in crimibus duabus vicibus induci frequentiam: & ex cap. 2. in fine. C. de Episcopali audiencia, vbi textus remissione criminis bis commissi, ait impetrari confutendi. Et Glossa verbo confutendum, dicit duabus vicibus induci in crimibus confutendum. Quod idem tradit Archidiacus cap. i. iudic. in fine. d. 12. & ideo hanc sententiam in propriis nostris terminis tener Glofia endem cap. monasteria, verbo frequenter, & Abbas ibi numero 5. Anterioris numero 9. Cardinalis numero 1. Imola statim in principio.*

Alij cam frequentiam accipiendam dicunt iuxta communem loquendi vim, relinquique prudenti articulo.

bilio quando illa dicatur. Sic Hoftiensis eodem cap. monasteria numero 1. & eo frequentare. el 1. & ibi Ioannes Andiccas in fine. Antonius fine. Cardinalis fine. Anchaterius fine. Imola fine. Nauarrius commentator 4. numero 61. verbo quibus addo. de regular. Manuel questionum regularium tomo 1. questione 45. art. 4. Llamas in methodo curatione. in appendice. quam ponit in fine. in §. 4. Quare Nauarrius. & Manuel arbitrantur. non esse frequentiam. si quis moniales duodecim annos. feme mel singulo quoque trimestri alloqueretur: ut esse frequentiam si ter tribus diebus continuis. Llamas autem dicit esse frequentiam loqui dubius vicibus una die. vel duabus diebus diebus continuis. non autem tunc mense duas vices.

¶ Et hæc posterior sententia placet. vt reliquuntur prudentis arbitrio: sed existimo nimis stricuum esse arbitrium prædictorum Doctorum. quare tunc credemus esse frequentiam. quando feme singulis mensibus. aut ter tribus diebus continuis.

¶ Nominem autem monasteriorum. quorum frequenta intercedit eodem cap. monasteria. quidam dicunt intelligi tam ipsas moniales. vt sic sumatur continens pro contentio. quæm etiam ipsam monasteria: quod in ipso sum quoque frequenta periculum sit. Ita docent Hoftiensis eadem cap. monasteria. numero 1. & ibi Ioannes Andreas numero 1. Abbas num. 2. apposit. 1. Imola num. 1. Cardinalis num. 3. apposit. 1. Quæc Antonius ibi. fin. querit. an pena illius textus locum habeant in frequenteribus sola monasteria. & refert quodam dicere non habere locum. & alios habere locum. ac in ultimo loco videtur eam sententiam amplecti. Sed melius Innocentius ibi. num. 2. n. explicat. id est. moniales. Quare optimè Nauarrius commentator. 4. num. 61. de regulari. referit Rome esse editum a vicario Pontificis de eius commissione promulgatum. ne quis vir. vel femina nocte. aut die loquatur. vel scribat aliqui moniali. vel Prælate. vel pueras in monasterio. quacumque de causa inclusa. absque vicarii Pontificis. aut protectoris ordinis licentia. tuba pena quingentorum aureorum. & alia arbitriaria. exceptis defensoribus electorum. aut opera manuam ab eis facienda. qui solam Abbatissam. aut eius vicariam alloqui poterunt. Sed Nauarrius ibi. & Manuel questionum regularium tomo 1. questione 45. art. 3. aut. & bene. decretum hoc ad alias prouincias non extendit: cuius signum est exigere licentiam vicarii Papæ. aut protectoris ordinis. qui Romæ solum comorantur.

Atque Gregorius XIII. præcepit quibusdam regulibus sub excommunicatione late sententia. ne scriberent monialib. sui ordinis. Circa quod decretum dubitari potest. an eam excommunicationem incurvant. qui moniali scripseré. at literæ ad ipsam non peruenient. Qui questioni optime facilius Nauarrius libro 5. consil. 11. de sententia excommunicationis. in 1. editio. anno 1510. consilio 60. in 2. toto consilio 19. & Manuel questionum regularium tomo 1. questione 45. art. 3. dicentes hos peccata contra obedientiam. & non incurrisse excommunicationem. quia etiæ id axioma. verba cum effectu sunt intelligenda. deducunt ex 1. 1. & hoc autem verba. ff. quod quinque iuris. & cap. hac autem verba. de penit. d. 1. non sunt intelligendum. de quocumque effectu extrinsecus. sed illo solo. quem verba propriè significant. vt ex iudicio probat idem Nauarrius eodem cap. hac autem verba. num. 10. & mislio est eff. etiæ intrinsecus. quem significant illa verba: & hoc intelligendum est. nisi legilatio.

¶ Insuper exigitur licentia superioris ultra prædictam causam. vt expriſe premitur eodem cap. periculoso. in principio. Sufficit autem licentia expressa. vel tacita. vt quando Prelatus videns accessum. & potens contradicere. tacer. Abbatissaque poterit eam licentiam concedere. nisi quando Prelatus aliqui accessum interdicit. Hec Manuel eodem art. 4.

¶ Alij extant textus de confabulationibus cum monialibus loquentes. vi cap. diffinimus. 18. q. 2. quod ex 8. Synodo sanctum est. vt si necessaria vita ad moniales deferuntur. ea extra ianuam Abbatissam suscipiant. & monachus propinquam moniale inuisere volens. cum ea modice. & breuer. ac in praesencia Abbatissæ loquatur.

¶ Tamen abeat: & in Concilio Cabilonensi II. canone 55. dicitur. ne Abbatissæ horis incommodis cum viis clericis. aut laicis loquatur: & canone 56. ne Abbatissæ. nec aliqua monialium à veſpera vixque ad primam cum quibuslibet viris colloquium habeat. nisi ita necessariū. vt evitati nequeat. & tunc coram testibus: & canone 61. dicitur. vt nulli moniali viros alloqui integrum sit. nisi in auditorio. & coram testibus. & cap. 1. o. actione 18. q. 2. quod est ex Concil. Hispalensi 11. cap. 11. dicitur non licet Abbat. nec alii superiori loqui cum monialibus. præterquam cum Abbatilla. & de his. quæ ad earum institutionem pertinent. nec cum Abbatissæ. nisi raro. & breuer. & præsentibus duabus. vel tribus personis. Et anno 150. editum est decretum à sacra Cardinalium Congregatione. vt nulli religiosi. exceptis superiore monialium. & confessario ordinario. & extraordinoari. cum ad tempus deputabatur. licet absque expresa eiusdem Congregationis licentia accederet ad monialium Cœnobia. que in fine alieni ordinis. nec ipsas moniales alloqui. nec alias personas intra clausuram existentes. & confessariis similiiter interdixit. ne in eisdem monasterijs. vel eis contiguis permaneant. aut alios pernotare faciant. neve ibi comedant. bibant. reficiantur. aut cibum sumant. excepto confessore. quæ omnia. ac singula. præcepit observari sub pena priuationis officiorum. & vocis actiua. ac paſſua. ipso facto incurrenda.

Præterea Nauarrius commentator. 4. num. 61. de regulari. referit Rome esse editum a vicario Pontificis de eius commissione promulgatum. nequis vir. vel femina nocte. aut die loquatur. vel scribat aliqui moniali. vel Prælate. vel pueras in monasterio. quacumque de causa inclusa. absque vicarii Pontificis. aut protectoris ordinis licentia. tuba pena quingentorum aureorum. & alia arbitriaria. exceptis defensoribus electorum. aut opera manuam ab eis facienda. qui solam Abbatissam. aut eius vicariam alloqui poterunt. Sed Nauarrius ibi. & Manuel questionum regularium tomo 1. questione 45. art. 3. aut. & bene. decretum hoc ad alias prouincias non extendit: cuius signum est exigere licentiam vicarii Papæ. aut protectoris ordinis. qui Romæ solum comorantur.

Tamen diff. ultas est. an culpa lehalis sit accedere. ab illo legitima causa ad monasteria monialium. aut illa frequente. contra prohibitionem cap. monasteria. de vita. & honestate clericorum. & cap. periculoso. in principio. de statu regularium. in 6. quam haec tenus explicuit. Llamas in methodo curatione. in appendice. quam ponit in fin. §. 4. dicit esse culpan lethalem frequentiam hanc in clericis. vel laicis. quod granis penitentia eodem cap. monasteria. Atque idem docet Manuel quest. regularib. tomo 1. questione 45. art. 4. Secus. inquit. est de uno. vel altero accessu; is enim ex materia levitate. quando absque causa infra est. aut absque legitima licentia. venialis est.

Vero ex illo. scelus aliis extrinsecis scandali. aut male finis circumstantiis. non esse culpam mortalem eam frequentiam absque infra cauſa. & licentia. nisi frequentans ab Episcopo monitus non defiliat. Duxit. quod dicit. cap. cum monasteriis. eas penas graues non statuat ante prædictam monitionem: nec. sed filius his circumstantiis. fit materia adeo grauius. Præterea. quia Caeteranus in summa. verbo clericorum peccata. vers. nec obstat. dicit. at nulla clericis iure prohibita obligare illos ex vi illius prohibitiōnis. sed scelus circumstantiis extrinsecis. sub culpa lethali. donec contumacia adsit non obediendo monitionis. Atque in nostris propriis terminis docet Nauarrius summa Latina. & Hispana cap. 25. numero 10. Et quoniam de culpa ventali etiam dubitare videatur: at credo accessum sine iusta causa. aut absque licentia esse veniam. nedum frequentiam. Cum etiam addo. rarissime attentis circumstantiis extrinsecis frequentantes excusat à mortali. Quia rarissime non inde scandalum conserget. & rarissime deficit finis aliquis turpis. Si tamen ex circumstantiis concurrent. vt hac deficeret. erit sola culpa venialis. vt diximus.

CAP V T XVII.

De clausura monasteriorum virorum quoad ingressum femininarum in ea.

S V M M A R I V M.

Quæ questiones disputatione sint. n. 1.

Proponuntur textus interducentes ingressum femininarum in viciniora monasteria. n. 2.

An interdicatur ingressus pueriarum. & satuarum? respicit duplex sententia. n. 3.

Sententia auctoris. n. 4.

An comprehendantur Regine. Imperatrices. & filie earum. num. 5.

An possint habentes facultatem ingrediendi. ingredi alii fratres. n. 6.

An possint ingredi fundatrices. n. 7.

An comprehendantur in hoc motu proprio feminine. que non ingrediantur virtute aliquarum facultatum. & admittentes? remissio. n. 8.

An sit mortale eas ingredi. aut religiosas eas admittere. f. ad probatione huius motus proprii. n. 9.

QUADRUPLEX est quæstio disputanda. Prima est. Quorum femininarum ingressus in virorum monasteria interdicuntur. Secunda. Quid nomine monasterij comprehendatur. Tertia. In quibus casibus sit ingressus hic licitus. Ultima. Quæ penas incurvant feminæ extra casus licitos ingrediendes. ac religiosi. qui eas admittunt. & cuius sit in eis dispensare.

QUÆSTIO prima. Quatum femininarum ingressus in monasteria vicorum interdicuntur. Præmittendum est.